

Бащеванжи О.Є.

*вчитель української мови та літератури,
зарубіжної літератури
Ліцей №5 ММР ЗО*

ВПЛИВ ХРИСТИЯНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ НА ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ Г. СКОВОРОДИ

***Анотація.** У статті розглядаються вплив християнських цінностей на життя й творчість Г. Сковороди та Книги Святого Письма як основне джерело творчого натхнення письменника.*

***Ключові слова:** Біблія, християнство, Бог, творчість, життя.*

Біблія – найвеличніша книга людства, і не просто книга, а святе послання людям від Бога, що містить Його заповіді та вказує шлях до праведного життя та спасіння душі.

Для багатьох письменників Біблія була та залишається й досі книгою для щоденного читання. Вона не може не надихати, оскільки в ній утілена вся мудрість віків. Біблію можна порівняти із компасом: якщо слідувати її настановам у житті, то не загубишся і завжди знайдеш відповідь на всі питання.

В усі часи до біблійних образів, мотивів і сюжетів звертались письменники різних країн. Це й не дивно, оскільки неосяжна жива мудрість та розмаїття образів Святого Письма завжди були джерелом натхнення для людей мистецтва. Біблійна тематика спостерігається у творчості Г. Сковороди й Т. Шевченка, Данте і Шекспіра, П. Куліша й О. Пушкіна, Лесі Українки та ін. Переспіви біблійних псалмів зустрічаємо у творчості П. Гулака-Артемовського, Ліни Костенко, Д. Павличка та ін. Біблійний сюжет брав за основу І. Франко у поемі «Мойсей».

Отже, прикладів звертання до біблійних образів, мотивів і сюжетів в українській та світовій літературі є безліч. І навіть якщо біблійний сюжет не є основним у художньому творі, все ж можна говорити про те, що біблійна мораль присутня майже в усіх літературних текстах.

Своєю «возлюбленою невістою» називав Біблію Григорій Савич Сковорода – один із найбільш загадкових та оригінальних письменників України. Він увійшов до історії української літератури як талановитий поет, байкар, філософ. Особливої уваги заслуговують його афоризми, що вражають глибиною самопізнання та розуміння вічних людських моральних цінностей. Разом із цим від природи Григорій мав музичні здібності і

прекрасний голос, грав на скрипці, флейті, лірі, сопілці, бандурі. Своїм життям Сковорода неодноразово демонстрував вірність своїм моральним принципам, що ґрунтувалися на християнському світосприйнятті. Він завжди намагався вести християнське життя, задовольнятися малим і не шукати земних скарбів, завжди втівав від можливості бути багатим і знаменитим. Яскравим зразком відданості Сковороди християнській моралі є його поетична творчість, що демонструє переживання митцем реальної присутності Христа у своєму житті: *«Коли ж від гріхів воскресну, вдягну я плоть небесну, / Ти в мені – я в Тобі вселюся / І солодко нап'юся, / З Тобою в бесіді, з Тобою в совіті...»* [3, с. 34].

Дослідниця творчості Г. Сковороди Л. Подюченко вважає, що життя Г. Сковороди було найяскравішим прикладом незалежного від церкви самостійного сповідання Біблії [2]. Дійсно, Г. Сковорода був саме таким мислителем та богословом, що хотів донести людям справжню сутність розуміння Святого Письма та розробив теорію пізнання, що ґрунтується не на буквальному та догматичному розумінні Біблії, а на можливості для людини стати мудрішою та пізнати саму себе через Святу Книгу. Його прагнення – захистити Біблію від марновірів та безбожників. Філософ продемонстрував людству приклад нецерковного апостольського служіння Ісусу Христу.

Відомим є той факт, що Г. Сковорода ніколи не був одруженим і не став ченцем, хоча його спосіб існування дуже нагадував чернечий. «Не вибравши собі жодного стану, – зауважував М. Ковалинський щодо свого учителя, – він твердо поклав на своєму серці, що посвятить своє життя стриманості, задоволенню малим, цнотливості, смиренню, працелюбності, терпінню, добродушності, простоті манер, щирості, облишить усі суєтні намагання, всі турботи надбання майна, всі труднощі надмірностей» [1]. Підтвердженням цьому є думка самого Г. Сковороди, висловлена ним у «Пісні 12-й» збірки «Сад божественних пісень»: *«В город не піду багатий – на полях я буду жить, / Вік свій буду коротати там, де тихо час біжить. / Бо міста, хоча й високі, в море розпачу штовхнуть, / А ворота, хоч широкі, у неволю заведуть. / Не бажаю наук нових, крім здорового ума, / Крім розумностей Христових, бо солодкість там сама»* [3, с. 42].

Світ завжди хотів «спіймати» Григорія, спокушали високими світськими посадами. Він рішуче відмовився від запрошення цариці Катерини II співати у придворній капелі, пояснюючи свою позицію таким чином: «Я не покину батьківщини. Мені моя сопілка і вівця дорожча царського вінця». Йосип Миткевич, Білгородський єпископ, пропонував

йому високий церковний сан через прийняття чернецтва. Однак, Сковорода вбачав своє покликання у пошуку слави Божої, а не людської.

Словом, письменник-мислитель – яскравий приклад людини, що могла мати все – владу, гроші, визнання, щасливу родину, але відмовилася від усього, тому що хотіла бути чесною перед самою собою, перед Богом та людьми. За словами самого філософа, для себе він обрав роль «простої, безтурботної, самотньої» людини і був цією роллю задоволений.

Отже, Г. Сковорода мав повне право заповідати написати на своїй могилі епітафію: «Світ ловив мене, та не спіймав».

Християнське світосприйняття не могло не позначитися на творчості Г. Сковороди. Біблію можна вважати основним, якщо не єдиним, джерелом творчого натхнення письменника. Його поетична збірка під назвою «Сад божественних пісень, що прозріє із зерен Священного Писання» яскраво ілюструє цю думку. До кожної з 30-ти пісень митець підібрав епіграфи, вказуючи на ті «зерна», з яких проростають його поезії. Рядки для епіграфів автор віднайшов серед книг Біблії Старого й Нового Заповіту. Найчастіше митець звертається до псалмів царя Давида.

Світ поезій Г. Сковороди за тематикою та духом суголосний високим релігійним текстам, або, за словами самого поета, «проростає із зерен Святого Письма». Пісні митця різні за формою, однак близькі за своєю релігійною спрямованістю. «Сад божественних пісень...» дуже нагадує Давидові псалми, відмінність лише в тому, що його твори адресовані Ісусові Христу, а Давид співав Богу Отцю.

Скарбницею невичерпної мудрості по праву вважаються афоризми Г. Сковороди, в яких він також викладає переосмислене євангельське вчення: *«Вірити в Бога не значить – вірити в Його існування, а значить віддатися Йому та жити за Його законом», «Святість життя полягає в робленні добра людям», «Щоб пізнати Бога, треба пізнати самого себе. Поки людина не знає Бога в самім собі, годі шукати Його в світі»* [1] та багато інших. Кожен афоризм є лаконічним висловом, дуже подібним до біблійних, та має широке поле для філософських роздумів.

Отже, творча спадщина Г. Сковороди в цілому спрямована на те, щоб світ став кращим та світлішим і щоб читач міг самостійно знайти цей прекрасний світ у самому собі. Сковорода як філософ та носій гуманістичного світогляду найбільше цінував у Євангелії християнську концепцію вільної особистості, вільної передусім від невігластва та грішного способу життя. За філософом, людина тільки тоді здатна розкрити свою індивідуальність, коли черпатиме знання і мудрість із живого Божого слова.

Постать Г. Сковороди і сьогодні викликає захоплення. Він завжди буде взірцем людини, що стала променем світла для людства, і навіть світ з усіма його спокусами не зміг здолати його праведного та міцного духу.

Література

1. Афоризми Григорія Сковороди. URL: <http/https://www.ar25.org/article/aforyzmy-grygoriyaskovorody.html/>.
2. Подюченко Л. Григорій Сковорода і Біблія. URL: https://md-eksperiment.org/etv_page.php?page_id=4463&album_id=120.
3. Сковорода Г.С. Твори: Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи. Київ : Наукова думка, 1983. 542 с.

Беляєва В.В.

здобувачка вищої освіти

Шарова Т.М.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української і зарубіжної літератури

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

ПРАГНЕННЯ ДО ЖИТТЯ У ТВОРІ К. БАБКІНОЇ «ШАПОЧКА І КИТ»

Анотація. У науковому дослідженні представлені художні особливості твору К. Бабкіної «Шапочка і кит». Акцентується увага на захворюваннях дітей, які не мають можливості бути здоровими. Наголошено на тому, що письменниця змогла вселити у хлопчика віру в життя, бажання жити та сподіватися на те, що хвороба відійде і він буде жити повноцінним життям.

Ключові слова: прагнення до життя, хвороба, бажання, надія, література, художній простір.

Інклюзивна література має певну і важливу мету: вона допомагає людям стати більш толерантними до індивідуальних особливостей інших та формує позитивне сприйняття інвалідності [6, с. 10]. Численні дослідження в цій сфері довели, що застосування такої літератури дозволяє зрозуміти, що кожна людина, незалежно від її віку чи статі, здібностей, відсутності або